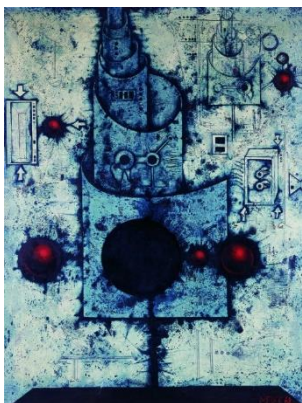

Institut kritického myšlení

Communitas a integrovaný rozvoj obce

1. 8. 2020

Název projektu	IKM Communitas
Reg. č.	CZ.03.3.X/0.0/0.0/17_082/0014037
Grantové schéma	Operační program Zaměstnanost, výzva č. 82 – sociální inovace – ověřování nových řešení využitelných ve veřejné sféře
Termín realizace	1.11.2019 – 31.10.2022
Příjemce	Fakulta sociálně ekonomická Univerzity J. E. Purkyně
Partner	Reditus, z.s.

Anotace: Cílem je ověřit ve třech rozdílných modelových venkovských obcích v Ústeckém kraji inovativní přístup k rozvoji venkovské obce, který akcentuje odpovědnost za její sociální a kulturní obraz. Klíčová slova jsou integrovaný rozvoj venkovské obce (IRO), program komunitní péče o kulturu a zdraví, komunitní platforma a komunitní koordinátor.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Záměr projektu

Hlavním cílem projektu IKM Communitas je vytváření podmínek pro kvalitní život občanů ve venkovské obci, což by se mělo stát dlouhodobým programem ve venkovské obci.

Pracovně jej nazýváme *programem komunitní péče o kulturu a zdraví*, kdy východiskem je skutečnost, že obec je především útvarem sociálním a od kvality vztahů mezi lidmi a jejich vztahu k tomu, co je jim společné a jak zodpovídají za to budoucí, se teprve odvíjí jejich úsilí o životní prostor, jeho uspořádání a estetiku, bezpečnost, infrastrukturu, ekonomiku apod.

To je jednou z hlavních myšlenek programu *Integrovaného rozvoje obce*.

„**Integrovaný rozvoj obce**“ představuje celostní přístup ke skutečnosti, kdy:

- na jedné straně obec usiluje o **rozvojový program**, který by zahrnoval všechny vnějšíně stanovitelné problémy i vize pro celkový rozvoj,
- a na druhé straně zahrnuje také **vytváření podmínek pro jeho kvalitní uskutečňování, které se týkají zejména mezilidských vztahů**.

Vztahy a komunikace tak nejsou jen pouhým prostředkem při vytváření rozvojového programu obce, ale sám jejich rozvoj se stává relevantním cílem. Tak reagujeme na dodavatelský expertní přístup, který s tímto aspektem zpravidla nepočítá, a naším záměrem je v rámci třetí role univerzity a ve spolupráci s krajským úřadem vytvářet dlouhodobou podporu obcím v regionu při **budování společenství obce a jeho odolnosti a soběstačnosti**. To v sobě zahrnuje i sociální integraci neboli sociální soudržnost, která se netýká pouze minoritních skupin, ale všech občanů. Předpokladem integrovaného rozvoje obce je tedy schopnost daného společenství vztáhnout dílčí problematiku rozvoje k obecnému rámci, kterým je rozvoj obce jako celku.

„Péče o obec“ neznamená opečovávání obce, aby byla, aby zůstala, aby se nepoškodila, ale je to praktické ustavičné starání se o to, aby byla dobrá, aby žila, aby se v ní dobře žilo.

To znamená, že vlastním cílem „péče o obec“ není sama obec,
ale ti, kdo v ní žijí – těm se v ní má dobře žít.

(Ladislav Hejdánek, filosof)

Hledáme v Ústeckém kraji tři venkovské obce, které mají předpoklady stát se modelovými obcemi pro integrovaný rozvoj s akcentem na komunitu jakožto vnitřně integrované společenství, s nimiž bychom během let 2020-2021 rozvíjeli tento koncept. Vedle pomoci k proměnám v samotné obci, o něž nám jde především, chceme vytvořit model a odborné zázemí pro kvalitativní proměnu pohledu na lokální rozvoj s velkým přispěním závěrů případových studií, osobních zkušeností a entusiasmů zástupců modelových obcí. Modelové obce jsou Tisá (Ústecko), Blatno (Chomutovsko) a Velké Chvojno (Ústecko).

Vytváření komunitní platformy a programu komunitní péče o kulturu a zdraví

- Ústředním orientačním cílem integrovaného rozvoje obce je vytváření komunitní platformy, což znamená vytváření prostředí pro komunikaci a setkávání, aby se lidé v obci stávali společenstvím ve smyslu komunity. Vnitřně zakotvené lidské společenství se rodí, pokud lidé nevyznávají pouze hodnoty osobní potřeby, ale hodnoty vzájemnosti, které nás vyvádí z uzavřenosti našeho já a otevírají nás vůči druhým jakožto „ty“ (nikoli jako „ono“). Pak jsou schopni uskutečňovat integrovaný rozvoj své obce a vytvářet spravedlivou společnost ve smyslu komunity (communitas).
- Program komunitní péče o kulturu a zdraví obyvatel by se měl stát dlouhodobým programem v obci. Pracovně je záměrně vytržen z celkového rozvojového programu, aby byl akcentován, a později do něj integrálně začleněn, ovšem nikoli jako jedna z jeho částí, ale jako jeho východisko. Cílem programu je na prvním místě vytváření komunitní platformy, která zlepšuje komunikaci a vztahy v obci, zejména spolupráci se spolky a zájmovými skupinami, podporuje spolupráci soukromého a veřejného sektoru a připravuje veřejně prospěšné projekty. Program nemá předem danou podobu, tu musíme společně v každé obci hledat – hledat témata a způsoby komunikace.
- Patří sem také téma solidarity a sociální politiky obce, tj. pomoc sociálně a zdravotně znevýhodněným lidem prostřednictvím case managementu.

Činnost komunitního koordinátora k podpoře sociální soudržnosti v obci

- Komunitního koordinátora vnímáme jako pozici mnoha tváří: jako terénního výzkumníka, který pomocí rozhovorů zjišťuje místní potřeby, možnosti obyvatel a jejich potenciál; jako facilitátora komunikace mezi skupinami obyvatel i jednotlivci, který podporuje vytváření komunitní platformy; a v neposlední řadě jako case managera pomoci znevýhodněným. Je společně s lídry komunitní platformy nositelem a uskutečňovatelem myšlenky integrovaného rozvoje obce.

Vytváření programové skupiny pro IRO jako manažerské a duchovní elity obce

- Vyhledáváme v obci „lídry“ – zralé a kultivované osobnosti, kteří jsou aktivní v otázkách života v obci, které uskutečňují a dokáží do nich zapojit ostatní. Elita je definována především odpovědností. Tyto osobnosti mají vytvořit programovou skupinu pro integrovaný rozvoj obce, která je ochotna a schopna hledat konsensus, překračovat své představy v dialogu s druhými a je nositelem komunitního ducha. V tomto smyslu je jaksi nepolitická (v nadhledu nad aktuálním politickým vyjednáváním). Tvoří ji (někteří) místní zastupitelé, zástupci místních institucí, spolků a zájmových skupin, podnikatelů, další neformální autority/lídři v obci; a samozřejmě starosta a komunitní koordinátor.

Vytváření integrovaného rozvoje obce ústícího do strategického rozvojového plánu

- Evaluce a inovace rozvojového programu obce metodikou IRO

Role modelové obec IRO

- Spolupráce s UJEP, KÚÚK, IKM a spolkem Reditus a sdílení a setkávání se zástupci dalších obcí. Vytvoření případové studie a průběžná evaluace projektu.

Institut kritického myšlení a Program integrovaného rozvoje obce

Program integrovaného rozvoje obce (Program IRO) byl navržen Institutem kritického myšlení, který vznikl v roce 2015 jako platforma pro spolupráci univerzit a vysokých škol s nadacemi a nadačními fondy s akcentem na podporu třetí role univerzit spočívající především v ochraně vyšších hodnot a duševního a duchovního zdraví společnosti.

V roce 2018 byla uzavřena smlouva o spolupráci s FSE UJEP a zároveň byla zahájena spolupráce s Odborem regionálního rozvoje Krajského úřadu Ústeckého kraje, který financoval studie „Východiska a cíle integrovaného rozvoje obce“ a „Úvod k metodice Integrovaného rozvoje obce“. Cílem této spolupráce IKM s FSE UJEP a KÚÚK je uskutečňování Programu IRO ve venkovských obcích Ústeckého kraje. V téže roce byla uzavřena smlouva o spolupráci s obcí Tisá, aby byl uskutečněn modelový projekt „IRO Tisá“.

V roce 2019 se podařilo získat dotaci z Operačního programu Zaměstnanost a Program IRO byl zařazen mezi sociální inovace Ministerstva práce a sociálních věcí. Projekt pod názvem „IKM Communitas“ (č. CZ.03.3.X/0.0/0.0/17_082/0014037) má implementovat a ověřit Program IRO ve třech modelových obcích Ústeckého kraje, zpracovat metodiku a připravit odborné kapacity IKM, UJEP a KUUK na dlouhodobou podporu obcím v regionu.

Program WebDialog a Institut kritického myšlení

Institut kritického myšlení je součástí Programu WebDialog: Porozumění přítomnému a hledání budoucího, který od roku 2004 vytváří Dialogické společenství lidí z akademického, nadačního a uměleckého světa. Posláním Programu WebDialog je hledat porozumění nám samým a světu kolem nás a objevovat hlubší smysl skutečnosti, a to zejména prostřednictvím filosofie a z ní vycházejícího kritického myšlení, a také rozvíjením tvořivosti a umělecké imaginace, či reflexí náboženské i nenáboženské víry. Program WebDialog uskutečňuje tři dlouhodobé programy:

- **Program celostního vědění** - interdisciplinární dialog (filosofie, teologie, politologie, psychologie, sociologie, ekonomie, managementu a historie) a hledání nového socio-ekonomického modelu, který by napomohl překonat alespoň krizi evropské kultury, a otevřel novou cestu do budoucnosti - portál <https://rozmluvy.cz/>.
- **Program na podporu všeobecné vzdělanosti** - hledání modelu péče o vnitřní život člověka a hledání jeho správné životní cesty prostřednictvím rozdílných způsobů poznávání skutečnosti, která má svou předmětnou a nepředmětnou stránku - portál <https://kniha-fiens.cz/>.
- **Program integrovaného rozvoje obce (Program IRO)** - hledání vztahu mezi organizovanou společností a lidským společenstvím - portál <https://ikm-communitas.cz/>.

ORGANIZACE a LIDÉ V PROJEKTU

Program IRO přináší konsorcium Univerzity J. E. Purkyně, spolku Reditus a Krajského úřadu Ústeckého kraje. Jeho iniciátorem je Institut kritického myšlení (IKM). Pod názvem „IKM Communitas“ se program podařilo v r. 2019 prosadit jako sociální inovaci na Ministerstvu práce a sociálních věcí a získat na jeho modelovou realizaci ve třech obcích Ústeckého kraje finanční podporu z Evropského sociálního fondu a OPZ (CZ.03.3.X/0.0/0.0/17_082/0014037).

- Nositelem projektu je Fakulta sociálně ekonomická UJEP (J. Koutský a T. Sýkora) a spolek Reditus, z.s. (A. Říhová, P. Jíra, J. Kroupa a K. Vyhnánková, která je hlavní manažerkou projektu).
- Hlavním partnerem je Krajský úřad Ústeckého kraje (P. Hajšman, J. Svoboda, E. Poslová).
- Garanci odborné kvality pro IKM zajišťuje Nadační fond M. Bubera (L. Krbec)